

Хомчак О. Г.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Б. Хмельницького,

Абрамович І.М.

студентка

АСОЦІАТИВНО-ВЕРБАЛЬНА МОДЕЛЬ КОНЦЕПТУ КОХАННЯ

Ключевые слова: символ, концепт, образ, інтерпретація, контекст

Key words: concept, context, image, interpretation, symbol

Вивчення асоціативного значення слова стало сьогодні одним з найбільш популярних і розроблених напрямів у дослідженні вербальних асоціацій. Асоціативний експеримент є одним із домінуючих методів дослідження концептів культури. Оскільки вивчаючи асоціації, ми «апелюємо до неусвідомлюваного, глибинного шару нашої психіки» [2, с. 192].

Суть асоціативного експерименту полягає в тому, що респондентам пропонується записати асоціативну реакцію, породжену на певні слова-стимули. Нами був проведений асоціативний експеримент серед студентів 1-4 курсів філологічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, який здійснювався протягом 2014-2015 років. В експерименті взяло участь 300 студентів.

Інформантам було запропоновано дати асоціативну реакцію на слово-стимул *кохання*. Асоціативне поле досліджуваного концепту після завершення обробки отриманих результатів набуло такого вигляду:

КОХАННЯ (300):

► *почуття 97; щастя 39; ніжність, серце 21; сім'я 18; радість 16; кохана людина 15; тепло 13; біль, вірність, зітхання, хлопець 10; вічність, розуміння, пристрасть 8; взаємини, взаємне, довіра, життя, турбота 7; мрія, повага, сльози, щире 6; діти, емоції, мама, пара, поцілунки 5; близькі люди, дівчина, весна, закохані, зрада, любов, чисте 4; відданість, людина, романтика, підтримка, чоловік, щирість 3; відвертість, вірші, доброта, друзі, душа, ненависть, нерви, нерозділене, обручка, пошмишка, прекрасне, розбите серце, розлучення, розпач, розчарування, світло, спокій, тривога, чесність, чоловік 2; батько, безкорисливість, безмежне, весілля, взаємовідносини, взаємоповага, відкрите, віра, гарні пісні, голуб, гроші, діти, довіра, допомога, думки, Євген, звичка, жертва, квіти, краса, кров, ласка, єднання, літо, молодість, наполегливість, насолода, натхнення, небо, ненависть, окриленість, пара, піклування, перше, печаль, прив'язаність, прогулянки, політ, полум'я, порив, природа, обійми, разом назавжди, ревності, рідна душа, розвага, розлука, розмова, романтика, «Ромео і Джу-*

льєтта», руки, світле почуття, спілкування, справжнє, симпатія, смуток, спокуса, сумніви, творчість, усмішка, фільми, цілісність, чекання, яскраве 1.

За допомогою методу когнітивної інтерпретації представляємо отримані нами мовні одиниці у вигляді набору когнітивних ознак концепту кохання, які розташовані в порядку зменшення їхньої частоти: **абстрактні поняття 85** щастя 29, ніжність 21, радість 16, вічність 8, мрія 6, душа, думки, сумніви 2, ласка 1); **почуття та емоції 61** почуття 47, емоції 5, любов 4, спокій 2, симпатія, спокуса, наполегливість 1); **моральні якості людини 43** вірність 10, розуміння 8, довіра 7, повага 6, відданість, щирість 3, відвертість, чесність 2, віра, довіра 1); **людина (люди), яка викликала почуття кохання 41** кохана людина 15, хлопець 10, пара 6, закохани 4, дівчина 4, чоловік 2); **негативні відчуття 41** біль, зітхання 10, сльози 6, ненависть 4, розпач, розчарування, розбите серце, тривога 2, печаль, ревнощі, смуток 1); **ознака почуття 40** тепле 13, взаємне 7, щире 6, чисте 4, прекрасне, нерозділене 2, справжнє, яскраве, світле, відкрите, безмежне, перше 1); **родинні зв'язки 32** сім'я 18, діти 5, мама 5, чоловік 3, батько 1). Ці когнітивні ознаки складають **ядерну зону** концепту кохання.

Навоколоядерну зону концепту кохання складають такі ознаки: **фізіологічні органи людини 25** серце 21; нерви 2, кров, руки 1); **взаємини між людьми 21** взаємини 7, зрада 4, розлучення 2, взаємовідносини, взаємоповага, єднання, разом назавжди, прив'язаність, цілісність, розлука, звичка 1); **відображення турботи людини 15** турбота 7, підтримка 3, доброта 2, безкорисливість, допомога, піклування 1). **У ближню периферію** увійшли: **виявлення пристрасті 9** пристрасть 8, порив 1); **виявлення романтичного настрою 7** романтика 4, окриленість, розвага, прогулянки 1); **співвіднесеність з близькими людьми 7** близькі люди 4, друзі 2, рідна душа 1); **зв'язок із творчістю 6** вірші 2, «Ромео і Джульєтта», гарні пісні, творчість, натхнення 1); **зв'язок з порою року 5** весна 4, літо) тощо. **Дальня та крайня периферії** слову-стимулу кохання є незначними.

Література

1. Уфимцева Н. В. Сопоставительное исследование языкового сознания славян // Методологические проблемы когнитивной лингвистики. – Воронеж, 2001. – С. 65 – 71.
2. Фрумкина Р. М. Психолінгвістика. – М. : Издательский центр «Академия», 2003. – 320 с.